

بررسی رابطه اعتیاد به مواد مخدر و سرقت داخل خودرو (مطالعه موردی شهر تهران)

تاریخ پذیرش: ۹۳/۳/۲۷

تاریخ دریافت: ۹۲/۱۰/۱۲

اکبر علیوردی‌نیا^۱

از صفحه ۲۷ تا ۵۶

چکیده:

زمینه و هدف: در سال‌های اخیر، میزان سرقت داخل خودرو در ایران روند صعودی داشته است. سرقت داخل خودرو به‌عنوان یک مساله اجتماعی دارای علل اجتماعی است که باید آن را شناخت و برای حذف زمینه‌های اجتماعی مساعد آن تلاش کرد. هدف اصلی این تحقیق، بررسی رابطه اعتیاد به مواد و سرقت داخل خودرو می‌باشد. **روش‌شناسی:** روش تحقیق پژوهش حاضر، پیمایشی و از نوع مقطعی می‌باشد. جمع‌آوری اطلاعات از طریق ابزار پرسش‌نامه صورت گرفت. جامعه آماری پژوهش عبارت است از کلیه متهمینی که توسط آگاهی شهر تهران به جرم سرقت داخل خودرو در زمستان ۱۳۹۲ دستگیر شده‌اند. با توجه به محدود بودن تعداد متهمین به سرقت داخل خودرو، از روش تمام شماری استفاده شد و تعداد ۱۹۰ نفر از کلیه متهمینی که توسط آگاهی شهر تهران به جرم سرقت داخل خودرو دستگیر شده‌اند، مصاحبه شده و پرسشنامه‌ها تکمیل شدند. **یافته‌ها:** یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که اعتیاد به مواد مخدر با سرقت داخل خودرو رابطه مستقیم و معنادار دارد. همچنین نتایج تحلیل رگرسیونی چندگانه نشان می‌دهد که قوی‌ترین پیش‌بینی‌کننده سرقت داخل خودرو، متغیرهای خودکنترلی (بتا=۰/۲۸-)، پیوستگی با خانواده (بتا=۰/۲۷-)، اعتیاد به مواد مخدر (بتا=۰/۲۳) و پیوند افتراقی (بتا=۰/۲۳) است.

واژه‌های کلیدی: سرقت داخل خودرو، اعتیاد به مواد مخدر، متهمین شهر تهران.

مقدمه و بیان مسأله:

جرم به عنوان عملی برخلاف ارزش‌ها، هنجارها و قوانین جامعه، می‌تواند به خاطر عوامل مختلفی رخ دهد که یکی از مهم‌ترین این عوامل مصرف مواد می‌باشد. مطالعات زیادی، حمایت‌هایی را برای وجود رابطه بین «مصرف مواد و ارتکاب جرم» فراهم می‌کنند. در یک جمع‌بندی از ۲۵ سال مطالعه، که توسط مرکز تحقیقات سوء مصرف مواد انجام شد، آنگلین و پروچت^۱ (۱۹۹۸) نتیجه‌گیری کردند، که ارتکاب جرایم اموال با وابستگی بیشتر به هروئین، کوکائین، کراک، آمفتامین‌ها و ماری‌جوآنا افزایش می‌یابد. در یک بررسی مشابه از ۳۰ سال تحقیقات در بالتیمور^۲، نورکو^۳ (۱۹۹۸) بیان می‌کند که جرایم معتادان به مواد مخدر در این دوره‌ی زمانی، ۶ برابر بیشتر از غیرمعتادان می‌باشد. همچنین، وی میزان جرم بالا و نیازمندی اقتصادی را، از ویژگی‌های مهم معتادان در این دوره برشمرد. هریسون^۴ (۱۹۹۲) نتیجه‌گیری کرد، که جرم به اندازه زیادی، در دوران مصرف مواد مخدر افزایش می‌یابد. تعدادی از تحقیقات دیگر هم به این نتیجه رسیدند که جرم در دوره‌ی مصرف مواد افزایش پیدا می‌کند (کالکینز و همکاران^۵، ۱۹۹۷؛ چایکن و چایکن^۶، ۱۹۹۰). شواهدی هم وجود دارد که مصرف مواد معین (مثل آمفتامین‌ها) که اثرات دارویی دارند، ممکن است جرایم‌خشن را افزایش دهد (گلیز^۷، ۱۹۹۴). به طور خلاصه، تحقیقات نشان می‌دهد که جرایم علیه افراد، در مقایسه با دزدی‌های عمومی، بیشتر تحت تاثیر مصرف مواد یا الکل می‌باشند (گاتفردسون و همکاران، ۲۰۰۸). بنابراین، وجود یک رابطه‌ی قوی بین مصرف مواد و الکل با انواع جرایم مفروض می‌باشد و هر چند که مدارکی برای اثبات آن وجود دارد ولی تشخیص اثرات واقعی این متغیرها بر هم، سخت است (گیزی و گرکین، ۲۰۱۰).

- 1-Anglin and Perrochet
- 2-Baltimore
- 3-Nurco
- 4-Harrison
- 5-Caulkins and et al
- 6-Chaiken and Chaiken
- 7-Gelles

درباره میزان اعمال مجرمانه، شواهد زیادی رابطه بین مصرف انواع مواد و انواع مختلف جرایم را تایید می‌کنند. نتایج تحقیق نشان می‌دهد که مصرف مواد مخدر با میزان بالایی از ۴ نوع جرم (دزدی از مغازه‌ها، دزدی‌های شبانه، حمل و نقل و عرضه‌ی مواد) ارتباط معنادار دارد (بنت و هالووی^۱، ۲۰۰۵). محققان یافتند که کسانی که الکل، ماری‌جوانا^۲ و مواد سخت^۳ مصرف می‌کنند به طور معناداری درگیر فعالیت‌های کجروانه می‌شوند (وایتفورد^۴، ۲۰۰۷). بین^۵ (۲۰۰۸) دریافت که مصرف کنندگان مواد به پول نیاز دارند تا به عادت‌هایشان بپردازند و مواد باعث می‌شود که آنها رفتارهای آسیب‌زا انجام دهند. سرقت، جرم بسیار شایع در میان مصرف کنندگان مواد می‌باشد (آلتوسلر و برون استین^۶، ۱۹۹۱). وایت و همکاران (۱۹۸۵) دریافتند که مصرف الکل، ماری‌جوانا و مواد سخت با جرایم کوچک^۷ (دزدی‌های کوچک و تخریب اموال عمومی) و جرایم اموال^۸ (دزدی‌های بزرگ و برنامه ریزی شده) مرتبط می‌باشد.

رابطه بین مصرف مواد و ارتکاب انواع اعمال مجرمانه نشان می‌دهد که ارتباطی بین ترکیب خاصی از انواع مواد و جرم وجود دارد. مصرف کنندگان کراک بیشتر دستبرد را برای کسب درآمد ترجیح می‌دهند، برای اینکه فوراً به نتیجه می‌رسد. اگرچه، مصرف کنندگان هروئین دزدی‌های شبانه را ترجیح می‌دهند، بخاطر اینکه نیازشان کمتر فوری است (بنت و هالووی، ۲۰۰۵). نویسندگان دیگر بیان می‌کنند که مصرف کنندگان هروئین تمایل به انجام جرایم کمتر جدی مثل دزدی‌های شبانه و دستبرد دارند، به این دلیل که محکومیت کمتری در پی دارد (همان). در ایران، سرقت لوازم خودرو^۹، پرشمارترین جرم در کشور محسوب می‌شود. وقوع این نوع سرقت‌ها با خرید اموال مسروقه لوازم داخلی خودرو کاملاً در ارتباط می‌باشد.

1-Bennett and Holloway

2-Marijuana

3-Hard drug

4-Whiteford

5-Bean

6- Altschuler and Brounstein

7-Minor crimes

8-Property crimes

9 - Stealing vehicle parts

آن چه که ادامه‌ی فعالیت مجرمانه‌ی سارقان لوازم خودرو را تضمین می‌کند، خرید اموال مسروقه توسط افراد جامعه است. به همین دلیل است که پلیس همواره در برخورد با خریداران و فروشندگان اموال مسروقه شدت به خرج می‌دهد. آشنایی شهروندان با فرصت‌های مختلفی که سارقان حرفه‌ای و غیرحرفه‌ای برای انجام عمل مجرمانه‌ی خود مترصد به دست آوردن آنها هستند، نقش مهم و اساسی در کاهش این جرم دارد.

برای تبیین پیوند بین اعتیاد و جرم سه مدل عمده وجود دارد: (۱) مدل مصرف مواد علت جرم، (۲) مدل جرم علت مصرف مواد، (۳) مدل علت مشترک (بین، ۲۰۰۸). البته برخی دیگر معتقدند که می‌توان پنج نوع مدل برای رابطه بین مصرف مواد و جرم متصور شد: (۱) مدل مصرف مواد علت جرم، (۲) مدل جرم علت مصرف مواد، (۳) مدل رابطه دوطرفه یا دو جانبه^۲، (۴) مدل علت مشترک، (۵) مدل هم‌رویدادی^۳ (بنت و هالوی، ۲۰۰۷). این تحقیق بر مبنای الگوی رابطه علی بین سوء مصرف مواد و جرم سرقت داخل خودرو تعریف و طراحی می‌شود. بدین معنا که اعتیاد و سوء مصرف مواد موجب ارتکاب سرقت داخل خودرو می‌شود. بنابراین، هدف اصلی این تحقیق بررسی رابطه اعتیاد به مواد و سرقت داخل خودرو می‌باشد.

پیشینه تحقیق:

در پژوهش‌های داخل کشور مقاله یا تحقیق چاپ شده‌ای در زمینه سرقت داخل خودرو و به‌ویژه رابطه بین مصرف مواد و سرقت داخل خودرو یافت نشد. با توجه به اینکه رویکرد مطالعه حاضر به مساله سرقت داخل خودرو، رویکرد جامعه‌شناختی است، در بررسی پیشینه تحقیق تلاش بر این بوده که پژوهشهایی مورد بررسی قرار گیرند که در حوزه‌ی علوم اجتماعی و به ویژه جامعه‌شناسی انجام شده‌اند.

لذا از جمله تحقیقاتی که در زمینه سرقت بطور عام صورت گرفته است می‌توان به پژوهش‌های محمودی جانکی و همکاران (۱۳۹۲)، بختیاری و همکاران (۱۳۹۲)،

1-Common-causes model

2-Reciprocal model

3-Coincidence model

نجفی توانا و همکاران (۱۳۹۲)، عبادی نژاد و باهوش (۱۳۹۲)، جوادیان و همکاران (۱۳۸۸)، عبدی و همکاران (۱۳۸۷)، هدایتی و عباسی (۱۳۸۸)، یحیی زاده و رحیمی (۱۳۸۹)، عطاشنه و امیری (۱۳۸۹) و علیوردی نیا (۱۳۸۳) اشاره کرد. در تحقیقات خارجی تحقیقی نیز در مورد رابطه اعتیاد و جرم سرقت داخل خودرو یافت نشد و لذا در این جا به برخی از تحقیقات مربوط به رابطه بین مصرف مواد و جرایم پرداخته می شود. البته مهم نشان دادن وجود یا عدم وجود رابطه، شدت رابطه و تعیین نوع رابطه بین اعتیاد و جرایم است و تحقیقات انجام شده در خارج از کشور نشان دهنده یک رابطه قوی بین سوء مصرف مواد و جرم می باشد. تعداد قابل توجهی از تحقیقات در تلاش اند تا یک رابطه ی آماری بین مصرف مواد و جرم را ثابت کنند. این رابطه به این صورت بررسی می شود که یک نمونه از افراد مجرم را در نظر می گیرد و میزانی از مصرف مواد آنها را تعیین می کند؛ یا اطلاعاتی از یک نمونه از مصرف کنندگان مواد را جمع آوری می کند و میزان کارهای مجرمانه ی آنها را مشخص می کند. در این قسمت خلاصه ای از یافته های تحقیقات انتخابی از کشورهای مختلف و مختصری از ادبیات نظری در این حوزه مرور خواهد شد.

تعدادی از تحقیقات، نقش مصرف هروئین و کوکائین را در ارتکاب جرایم خیابانی^۱ بررسی کردند. این تحقیقات رابطه ی قوی ای بین مصرف مواد و جرایمی مثل قتل، تجاوز و جرایم اموال فرض می کنند (منظونی^۲ و همکاران). چایکن و چایکن^۳ (۱۹۹۰)، تحقیقاتی را در زمینه ی رابطه ی مواد جرم خلاصه کردند و به این نتیجه رسیدند که سطوح بالای مصرف مواد با سطوح بالای ارتکاب جرم در ارتباط می باشد. آنها مشاهده کردند که سوء مصرف کنندگان مواد خاصی، با ارتکاب انواع خاصی از جرایم ارتباط دارند. آنها بیان کردند، که رابطه مواد جرم در این تحقیقات، مربوط به تنوع خرده گروه ها (سن، نژاد و جنس) می شوند (گیزی و گرکین، ۲۰۱۰).

برخی از مطالعات، پراکندگی ارتباط مواد جرم را بررسی می کنند. ماکای و همکاران (۲۰۰۰) از داده های برنامه ی نظارت بر مصرف کنندگان مواد در استرالیا

1 -Street crime

2 -Manzoni

3 -Chaiken and Chaiken

برای تبیین رابطه‌ی بین مصرف مواد و جرم استفاده کردند. محققان در این مطالعه با انجام آزمایش ادرار و مصاحبه درصددند تا افراد حاضر در تحقیق را در ۶ طبقه مصرف کننده مواد و ۸ طبقه رفتارهای مجرمانه دسته بندی کند. این نتایج تفاوت‌هایی را در رابطه‌ی انواع مواد و انواع جرم نشان می‌دهد. بیشتر مجرمان جرایم اموال، آزمایش مواد افیونی آنها مثبت درآمد (۵۵ درصد)، که این اندازه در مقایسه با، آزمایش مثبت متهمان جرایم مرتبط با مواد (۳۸ درصد) و جرایم خشن (۳۲ درصد)، بیشتر است. بیشتر متهمان جرایم مرتبط با مواد، آزمایش کانابیس ۱ آنها مثبت درآمد (۷۶ درصد)، که این اندازه در مقایسه با، آزمایش مثبت مجرمان جرایم اموال (۵۲ درصد) و جرایم خشن (۴۶ درصد)، بیشتر می‌باشد.

سامرز و همکاران (۲۰۰۷)، در مصاحبه با ۳۰ نفر مصرف کننده شیشه در کالیفرنیا جنوبی^۲، به بررسی رابطه‌ی بین مصرف شیشه و جرایم خشن پرداختند. نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که مصرف کنندگان شیشه، در مقایسه با مصرف کنندگان مواد دیگر، بیشتر مرتکب جرایم خشن می‌شوند. سکستون و همکاران^۳ (۲۰۰۵)، (۲۰۰۶) و (۲۰۰۸)، براساس مطالعات مردم‌شناسانه طولی که در مصاحبه با مصرف کنندگان شیشه صورت گرفت، یک الگویی از مصرف شیشه و تولید آن در مناطق روستایی ارائه کردند

گیزی و گرکین^۴ (۲۰۱۰) در مقاله ای با عنوان «مصرف شیشه ۵ و رفتارهای مجرمانه» به دنبال گسترش درک ما از جایگاه شیشه در تحقیقات مواد و جرم می‌باشد. از طریق مطالعه پرونده‌های دادگاه و مصاحبه با ۲۰۰ متخلف زندانی شده در کلرادوی ۶ غربی، این تحقیق به بررسی خصوصیات مصرف کنندگان شیشه و شناسایی جایگاه این مصرف کنندگان در رابطه‌ی مواد جرم می‌پردازد. این تحقیق، رفتارهای مجرمانه‌ی مصرف کنندگان شیشه را با سایر مصرف کنندگان مواد مقایسه

1-Cannabis
2-Southern California
3-Sexton and et al
4-Gizzi and Gerkin
5-Metamphetamin
6-Colorado

می‌کند. نتایج تحقیق نشان می‌دهد که زمان خماری ۱ و زندانی بودن، مصرف کنندگان شیشه بیشتر از سایر مصرف‌کنندگان مواد می‌باشد. یک تحلیل محتوا ۲ از پرونده‌های مجرمانه نشان می‌دهد که میزان پرونده‌های مجرمانه برای مصرف‌کنندگان شیشه زیاد است و این مصرف‌کنندگان، در مقایسه با سایر مصرف‌کنندگان مواد، بیشتر مرتکب جرایم اموال ۳ می‌گردند.

مطابق پژوهش‌های انجام شده داخلی و خارجی دلایل ذکر شده برای انواع سرقت، عواملی هستند که به محیط پیرامونی فرد مربوط می‌شود. مانند خانواده، دوستان، و به طور کلی هر آنچه که زیر چتر مفهومی حوزه خصوصی زندگی روزمره است نکته‌ای که در تحقیقات داخلی جلب توجه می‌کند این است که گفتمان حاکم بر تحقیقات داخلی، جرم سرقت را همواره در جایگاه متغیر وابسته قرار داده است و تاثیر عوامل دیگر بر آن را سنجیده است. در حالیکه تحقیقات خارجی از زوایای متکثرتری به این مساله نزدیک شده‌اند. در تحقیقات داخلی مهمترین عوامل مؤثر بر سرقت عبارتند از: نابسامانی و از هم گسیختگی خانواده، دوستان، جدایی والدین، مشکلات خانوادگی مانند درگیری‌ها و تنش‌های موجود در خانواده، سابقه‌ی اعتیاد در میان اعضای خانواده، مشکلات اقتصادی، عدم آگاهی، ضعف شبکه‌ی حمایت اجتماعی، پرجمعیت بودن خانواده، فقدان روابط اجتماعی باثبات، ارتباط با همالان منحرف و مشکلات مالی.

نتایج تحقیقات داخلی و خارجی را می‌توان از زوایای مختلف مانند طبقه‌بندی به متغیرهای زمینه‌ای، مستقل و وابسته مورد بررسی قرار داد. در رابطه با چهارچوب نظری به کار گرفته شده در تحقیقات داخلی و تحقیقات خارجی، همان‌گونه که از تحقیقات داخلی بر می‌آید به نظر می‌رسد در ایران تحقیقی با استفاده از نظریه‌های پیوند اجتماعی، نظریه خودکنترلی، و یادگیری اجتماعی (به صورت رقابت نظری) برای تبیین سرقت داخل خودرو انجام نشده است. می‌توان گفت که تحقیقات داخلی کمتر با نگاه و رویکردی جامعه‌شناختی به مساله سرقت پرداخته‌اند و بیشتر به

1-Drunk
2-Content analysis
3-Property crimes

بررسی توصیفی سرقت بطور عام پرداخته شده است. تحقیقات خارجی در چهارچوب نظری خود در بررسی رابطه بین مصرف مواد و جرم، عمدتاً از نظریه‌هایی چون نظریه همنشینی افتراقی، نظریه برچسب‌زنی، نظریه عمومی جرم گاتفردسون و هیرشی، نظریه پیوند اجتماعی هیرشی، نظریه فشار آگنو و نظریه یادگیری اجتماعی ایگرز و نظریه های ترکیبی مثل دوره زندگی و نظریه تعاملی استفاده نموده اند. لازم به ذکر است که در این میان، نظریه عمومی جرم سهم قابل توجهی در تحقیقات خارجی مربوط به تبیین مصرف مواد و جرم داشته است.

در پژوهش‌های انجام شده در خارج از کشور، محققان سرقت خودرو را به عنوان یک نوع از انواع جرم بررسی کردند (هرزونگ،^۱ ۲۰۰۲). آنها در ابتدا روی دیدگاه، تجربیات و انگیزه های مجرمان (چربونئو و کویس، ۲۰۰۶)، انواع موقعیت های وقوع این جرم و خصوصیات جمعیت شناختی سارقان خودرو تمرکز کردند. در این تحقیقات سه نوع و انگیزه ی اصلی سرقت خودرو به طور گسترده مورد شناسایی قرار گرفته است. اینها شامل سرقت برای سود (فروش خودرو یا قطع‌اتش)، سرقت برای تامین وسیله ی حمل و نقل و سرقت تفریحی (سرقت خودرو برای لذت و هیجان) می باشند. خصوصیات مجرمان به طور زیادی تفاوت های آنها در انگیزه‌هایشان را منعکس می کند. برای مثال، سرقت تفریحی را اغلب نوجوانان و جوانان مرتکب می شوند ولی سرقت برای سود را افراد مسن تر و مجرمان بیشتر حرفه ای انجام می دهند. بیشتر جرایم سرقت خودرو توسط مردان انجام می گیرد. سرقت خودرو بیشتر در داخل شهرها در مقایسه با حومه ی کلانشهرها و مناطق روستایی اتفاق می‌افتد. در داخل شهرها هم یک الگوی مشخص از موقعیت ها و مکان ها، برای روی دادن سرقت خودرو وجود دارد. تمرکز بر روی ۳۱۷۹ سرقت خودروی گزارش شده از پلیس بوفالو^۲ در سال ۱۹۹۸ نشان داد که نقطه ی کانونی برای سرقت خودرو می تواند با تمرکز بیشتر روی هدف های در دسترس و تقویت فرصت ها، تشخیص داده شود. بنابراین، این عوامل ممکن است یک نتیجه‌ی

1 - Herzog

2 - Cherbonneau and Copes

3 -Buffalo

فعالیت‌های اجتماعی اقتصادی در خیابانها و محله‌ها (مثل فعالیت های اقتصادی زیاد با پارک بالای خودرو) باشد که منجر به افزایش میزان سرقت خودرو می شود (سورش و توسکبوری، ۲۰۱۳).

این بررسی مختصر از تحقیقات انتخاب شده نشان می‌دهد که تفاوت‌هایی در طبیعت رابطه بین مصرف مواد و جرایم وجود دارد. به خصوص، تنوع در نتایج با انواع مختلف مواد و انواع مختلف جرایم، متنوع‌تر می‌شود. نتایج این تحقیقات نشان می‌دهند که احتمال وقوع اعمال مجرمانه در افراد مصرف‌کننده مواد، سه تا چهار برابر بیشتر از افرادی می‌باشد که مواد مصرف نمی‌کنند. بیشترین احتمال وقوع اعمال مجرمانه در مصرف‌کننده کراک و کمترین میزان آن، در مصرف‌کنندگان تفریحی مواد وجود دارد. به طور کلی، نتایج این تحقیقات یک رابطه بین مصرف مواد و جرم را نشان می‌دهند. هرچند که تنوع این رابطه، با توجه به انواع مواد و انواع جرم متنوع‌تر می‌شود. این مطالعات نشان می‌دهد که تنوع نتیجه‌گیری‌ها در این موضوع قابل ترسیم می‌باشد. اگرچه همه این مطالعات رابطه بین مصرف مواد و جرم را نشان می‌دادند، برخی دیگر هم از این رابطه حکایت نمی‌کردند. دو دلیل اصلی برای اینکه این بررسی‌ها نتایج متفاوتی می‌دهند، وجود دارد. آنها ممکن است بخاطر تنوع در مطالعات انتخابی باشند. همچنین، آنها ممکن است از تنوع روش‌هایی باشند که نویسندگان این مطالعات، به خلاصه کردن تحقیقات قبلی پرداختند.

چارچوب نظری:

چارچوب نظری پژوهش حاضر مبتنی بر جوانبی از نظریه‌های یادگیری اجتماعی، پیوند اجتماعی، نظریه عمومی جرم گاتفردسون و هیرشی و نظریه‌های مربوط به رابطه بین مصرف مواد و جرم است.

- نظریه‌ی یادگیری اجتماعی: نظریه‌ی یادگیری اجتماعی ایکرز، یادگیری را در ارتباط با پیامدهای رفتار می‌داند. بر مبنای بسط این نظر، افراد رفتار اجتماعی را از طریق شرطی شدن یا الگوگیری (مستقیم از رفتار دیگران یاد می‌گیرند. همچنین،

رفتار از طریق پاداش یا تقویت مثبت، تقویت می‌شود؛ و با فقدان پاداش (مجازات منفی) یا مجازات واقعی (مجازات مثبت یا صریح) تضعیف می‌گردد. از این رو اگر رفتار فرد تقویت شود، منجر به تکرار رفتار خواهد شد؛ به تعبیری دیگر، رفتار یاد گرفته شده است. همینطور اگر فرد بعد از یک رفتار معین تنبیه شود، یاد می‌گیرد که از تکرار رفتار اجتناب کند. بنابراین، اگر به افراد منحرف به خاطر انحراف گذشته شان، به جای تنبیه شدن، پاداش داده شود، و آن‌ها به خاطر انحرافشان مورد تشویق نیز قرار گیرند، به طور مداوم دست به اعمال انحرافی می‌زنند. تکرار و شدت روی دادن پیامد یک رفتار و همچنین وقوع پیامد بعد از رفتار، و زمان وقوع پیامد، یعنی اینکه بلافاصله بعد از رفتار یا با تأخیر می‌آید، عواملی هستند که بر رفتار تأثیرگذارند. بنابراین فرد با اشکال متنوعی از رفتار روبرو است؛ و لذا برخی از اشکال رفتار بردیگر اشکال ترجیح داده خواهد شد، و این به دلیل بازخورد اجتماعی رفتار - تقویت یا تنبیه - می‌باشد (علی‌وردی نیا و حیدری، ۱۳۹۱).

- **نظریه پیوند اجتماعی هیرشی!** هیرشی با ترکیب و تحقیق درباره کارهای دیگر نظریه پردازان کنترل اجتماعی، از آنچه از قیود اجتماعی استنباط می‌شد، تصویری روشن ارائه کرد. هیرشی بر این باور بود که رفتار، بازتاب‌دهنده درجات مختلف اخلاقیات است. او چنین استدلال می‌کرد که قدرت هنجارهای درونی شده و آگاهی و تمایل برای تأیید، رفتار رایج را تشویق می‌کند. هیرشی به این نکته توجه کرد که شخص برای درگیر شدن در بزهکاری، از قیود آزاد می‌شود. هیرشی برخلاف نظریه پردازان کنترل اجتماعی، این تفکر را مردود می‌داند که وجود هر انگیزه‌ای برای ارتکاب رفتار انحرافی ضروری است. اکنون او به افراد، به شکل کسانی نگاه می‌کند که منافع شخصی دارند؛ لذا آماده برای عمل به شکلی‌اند که بیشترین سود را عاید می‌سازد. جامعه به‌عنوان نوعی مانع برای آنان رفتار می‌کند و اگر این موانع آزموده شود، رفتار خودمنفعتی ظاهر می‌شود (ویلیامز و مک‌شین، ۱۳۸۳: ۲۰۹ - ۲۰۸).

- **نظریه عمومی جرم گاتفردسون و هیرشی:** جدیدترین نسخه نظریه کنترل اجتماعی، مربوط به میشل گاتفردسن و تراویس هیرشی است. این نظریه، «نظریه

عمومی جرم» نام دارد و به «نظریه خودکنترلی» معروف است. این نظریه جدید، بر این فرض نیز بود که مجرمان انگیزه‌های خاص (یا نیازها و تمایلات ویژه) ندارند. تمام افراد، راه‌های دستیابی به تمایلات مشابه را در اختیار دارند. مسئله واقعی مسئله خودکنترلی است. خودکنترلی ضعیف، احتمال بیشتری را برای درگیر شدن فرد در جرم به همراه دارد؛ درحالی که خودکنترلی قوی، احتمال درگیر شدن در جرم را اندک می‌کند (همان منبع: ۲۱۲).

- **تبیین‌های مربوط به رابطه بین مصرف مواد و جرم:** تبیین‌های مربوط به رابطه بین مصرف مواد و جرم زیاد روشن نیست. تنوع رابطه بین این دو متغیر، به ترکیب خاصی از انواع مواد و انواع جرایم بستگی دارد.

بنت و هالوی (۲۰۰۷) معتقدند که مواد و جرم ممکن است به طرق مختلفی با هم در ارتباط باشند. لذا مدل‌های علی متنوعی در زمینه ارتباط مواد-جرم وجود دارد، که بدین قرار است؛ (۱) مدل مصرف مواد علت جرم، (۲) مدل جرم علت مصرف مواد، (۳) مدل رابطه دوطرفه یا دو جانبه، (۴) مدل علت مشترک، (۵) مدل همرویدادی. دو مدل اول (مدل مصرف مواد علت جرم و مدل جرم علت مصرف مواد) مرسوم تر و درست‌تر هستند. رابطه‌ی بین این دو (مواد-جرم) ممکن است مستقیم یا غیر مستقیم باشد. رابطه‌ی مستقیم به این صورت است که مصرف مواد مستقیماً منجر به وقوع جرم می‌شود یا اینکه وقوع جرم مستقیماً منجر به مصرف مواد می‌گردد. رابطه‌ی غیر مستقیم هم به این صورت است که رابطه‌ی دو متغیر مصرف مواد و جرم با متغیر مداخله‌ای به هم مرتبط می‌شوند. سومین مدل (مدل رابطه دوطرفه و دو جانبه)، که یک مدل پیچیده‌تر است، مبتنی بر این فرض می‌باشد که مصرف مواد برخی اوقات منجر به جرم و جرم هم برخی اوقات منجر به مصرف مواد می‌شود. این مدل، فرض می‌گیرد که رابطه‌ی بین مصرف مواد و جرم، یک رابطه دوسویه می‌باشد. مصرف مواد و جرم به صورت علی و دوگانه همدیگر را تقویت می‌کنند. رفتارهای غیرقانونی ممکن است منجر به شروع مصرف مواد و مصرف مواد ممکن است منجر به ادامه رفتارهای غیرقانونی شود. چهارمین مدل (مدل علت مشترک) مبنی بر این فرض است که نه مصرف مواد علت جرم، نه جرم علت مصرف مواد می‌باشد. در

عوض، هر دوی آنها به طور مشترک معلول متغیر سوم هستند. پنجمین مدل (مدل همزمان)، می‌تواند به صورت مدل کاذب ۱ توصیف شود. این مدل مدعی است که مصرف مواد و جرم به صورت علی با هم مرتبط نیستند. در عوض، آنها (مصرف مواد و جرم) با سلسله‌ای از متغیرها و رفتارهای مساله‌دار در ارتباط می‌باشند (همان). تحقیقاتی که از تنوع این رابطه حکایت می‌کنند، نشان می‌دهند که این تنوع، به انواع مواد و انواع جرایم بستگی دارد. مبانی نظری و تبیینی این رابطه، هم روی تنوع انواع جرایم و انواع مواد تاکید می‌کند (گاتفردسن و همکاران، ۲۰۰۸).

فرضیه‌های تحقیق:

فرضیه‌های این پژوهش را می‌توان در دو عنوان به شرح زیر خلاصه کرد:
الف - انتظار می‌رود دستگیر شدگان به اتهام سرقت داخل خودرو، که دارای مصرف مواد، تقویت افتراقی و پیوند افتراقی بیشتری بوده‌اند، میزان ارتکاب سرقت داخل خودرو آنها نیز بیشتر باشد.

ب - انتظار می‌رود دستگیر شدگان به اتهام سرقت داخل خودرو، که دارای خودکنترلی و پیوند اجتماعی قوی‌تری هستند، میزان ارتکاب سرقت داخل خودرو آنها نیز کمتر باشد.

روش شناسی:

روش تحقیق پژوهش حاضر پیمایشی^۲ و از نوع مقطعی^۳ است. جمع‌آوری اطلاعات از طریق ابزار پرسش‌نامه صورت گرفت. جامعه آماری عبارت است از کلیه متهمینی که توسط آگاهی شهر تهران به جرم سرقت داخل خودرو در زمستان ۱۳۹۲ دستگیر شده‌اند. با توجه به محدود بودن تعداد متهمین به سرقت داخل خودرو، از روش تمام شماری استفاده شد و تعداد ۱۹۰ نفر از کلیه متهمینی که توسط آگاهی شهر تهران

1 - Spuriousness model

2 - Survey

3 - Cross-sectional

به جرم سرقت داخل خودرو دستگیر شده‌اند، مصاحبه شده و پرسشنامه‌ها تکمیل گردیدند. داده‌ها با نرم‌افزار اس.پی.اس.اس^۱ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. در این تحقیق برای کسب اطلاع از اعتبار^۲ پرسشنامه تحقیق از روش‌های اعتبار سازه و اعتبار محتوا استفاده شده است. در اعتبار سازه، مفهوم و مقیاس یا سازه تحقیق می‌باید با روابط موردنظر در تئوریها یا تحقیقات انجام گرفته قبلی هماهنگی داشته باشد. همچنین به منظور انتخاب بهترین گویه‌ها و اینکه بینیم گویه‌ها واقعا به مقیاس تعلق دارند یا خیر، از روش تحلیل گویه^۳ نیز استفاده می‌شود. بدین معنی که با استفاده از آزمون تک بعدی بودن^۴ اطمینان حاصل می‌گردد که همه گویه‌های هر مقیاس مفهوم بنیادی یکسانی را می‌سنجند. همچنین برای سنجش روایی ابزار تحقیق از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شده است. نتایج اولیه سنجش روایی مقیاس‌های تحقیق در جدول ذیل نشان داده می‌شود.

جدول ۱: ضریب آلفای مقیاس‌های تحقیق

متغیرهای تحقیق	تعداد گویه	آلفای کرونباخ
کارتن خوابی	۶	۰/۷۱
سوءمصرف مواد و الکل	۸	۰/۸۵
پیوند افتراقی	۸	۰/۷۴
پیوند اجتماعی	۱۴	۰/۶۸
خودکنترلی	۱۲	۰/۸۰
سرقت داخل خودرو	۶	۰/۷۳

چارچوب مفهومی:

- مصرف مواد و الکل: مصرف بیش از حد ماده یا طبقه‌ای از مواد که منجر به وابستگی جسمی و روانی شود و این مصرف بیش از حد دارای خصوصیتی مثل مصرف بدون تجویز پزشک، مصرف در دزهای زیاد و یا مصرف در دوره زمانی غیر موجه باشد را می‌توان سوء مصرف مواد تعریف کرد. برای سنجش چندگانگی مصرف مواد و نوع مواد مصرفی از متهمین در مورد میزان مصرف مواد، نوع ماده مصرفی قبل

1- SPSS

2- Validity

3-Item Analysis

4- Unidimensionality

و بعد از دستگیری، دز مصرف، نحوه مصرف، زندانی شدن و دفعات دستگیری به خاطر فعالیت های مرتبط با مواد سؤال شد.

- **میزان پیوند افتراقی:** متغیر پیوند افتراقی در نظریه ایکرز نشان می دهد که افراد به این دلیل مرتکب رفتار پر خطر می شوند که میزان رابطه ی آنها با افرادی که مرتکب رفتار پر خطر می شوند بیشتر از تماس های غیر انحرافی آنان می باشد. در این تحقیق، برای سنجش این مفهوم، از معرف های سن اولین آشنایی با سارقان خودرو، میزان نشست و برخاست با سارقان خودرو، مدت دوستی با سارقان خودرو، تعداد دوستان سارق داخل خودرو، تعداد دوستان دیگر و سابقه سرقت خودرو در خانواده (پدری یا زناشویی) استفاده شده است.

- **میزان پیوند اجتماعی:** چنانچه پیوند اجتماعی جامعه عرفی^۱ مستحکم گردد، از ارتکاب رفتارهای پرخطر کاسته خواهد. مفهوم پیوند اجتماعی در این تحقیق دارای دو بعد پیوستگی به خانواده و باور می باشد. پیوستگی به خانواده، میزان پیوندی است که فرد با دیگران مهم برقرار کرده است. مجموعاً از ۸ گویه با معرف های دوست بودن با اعضای خانواده، لذت بردن در خانواده، حرف زدن درباره مشکلات با اعضای خانواده و احساس تنهایی و ناراحتی در خانواده برای سنجش و اندازه گیری مفهوم پیوستگی به خانواده استفاده گردید (علیوردی نیا و پرایدمور، ۲۰۰۷). باور به صورت توافق و وفاداری فرد به ارزش های مشترک جامعه و رفتارهایی که از قانون تبعیت می کنند، تعریف می شود. در این پژوهش از ۶ گویه با معرف های اطاعت از قانون، وارد شدن بدون بلیط به سینما، دادن پول چیزهایی که از مغازه بر می داریم و رد شدن از چراغ قرمز برای سنجش باور استفاده شد (همان منبع).

- **میزان خودکنترلی:** این مفهوم به معنای توان افراد در محدود ساختن خویش است. گاتفردسن و هیرشی در نظریه عمومی جرم خود برای تبیین ارتکاب همه رفتارهای متشابه و مجرمانه از مفهوم خودکنترلی پایین استفاده می کردند. برای

1-Conventional society

سنجش متغیر خودکنترلی شش بعد در نظر گرفته شده، که بدین قرار می‌باشد: تکانشی بودن، ترجیح انجام کارهای ساده، خطرجویی، ترجیح انجام کارهای فیزیکی تا کارهای ذهنی، خودمحوری و تندخویی. برای سنجش میزان خودکنترلی از مقیاس کوتاه شده خودکنترلی گراسمیک و دیگران (۱۹۹۳) استفاده شده است.

-میزان کارتن خوابی: برای سنجش میزان کارتن خوابی از معرف های دفعات کارتن خوابی، مدت کارتن خوابی، میزان استفاده از گرمخانه های شهرداری و گذران شب ها در خیابان ها استفاده شد(علیوردی نیا، ۱۳۸۹).

- سرقت داخل خودرو: در این پژوهش میزان سرقت داخل خودرو، به عنوان متغیر وابسته، شامل تعداد دفعات دستگیری به عنوان متهم، تعداد دفعات زندانی شدن، کل مدت زندانی شدن(بر حسب ماه)، تعداد ارتکاب سرقت موفق در یک سال گذشته، تعداد ارتکاب سرقت ناموفق در یک سال گذشته و مدت درگیری در این نوع فعالیت ها(بر حسب ماه) مورد بررسی قرار می‌گیرد.

یافته‌های تحقیق:

بر اساس یافته‌های تحقیق، میانگین سنی پاسخ‌گویان ۲۹/۷ سال و دامنه توزیع سنی آنها از ۱۸ تا ۵۴ سال می‌باشد. پاسخ‌گویان گروه سنی ۲۸ تا ۳۲ سال با ۶۲ نفر (۳۲/۶ درصد) دارای بیشترین فراوانی در بین پاسخ‌گویان این تحقیق می‌باشند. همچنین بیش از چهار پنجم پاسخ‌گویان (۸۳/۸ درصد) در بازه سنی ۱۸ تا ۲۳ سال قرار دارند، که این مطلب حاکی از آن است که بخش عظیمی از سارقین داخل خودرو در گروه جمعیت فعال قرار می‌گیرند. طبق داده‌های تحقیق، ۲/۸ درصد (۵ نفر) پاسخ‌گویان بی‌سواد بوده‌اند. بیشترین میزان فراوانی پاسخ‌گویان در سطح تحصیلی دیپلم با ۳۵/۸ درصد می‌باشد. میانگین تحصیلات پاسخ‌گویان ۱۰ بوده است که نشانگر سطح تقریباً پایین تحصیلات در میان سارقین خودرو می‌باشد. یکصد و دو نفر از پاسخ‌گویان حاضر در تحقیق (۵۳/۷ درصد) شاغل و ۸۸ نفر از آنها (۴۶/۳ درصد) بیکار می‌باشند. میانگین مدت بیکاری در افراد بیکار تحقیق، ۱۴ ماه بوده است. ۲۷/۹ درصد از پاسخ‌گویان گزارش کردند که هیچ درآمدی ندارند. در

میان پاسخ‌گویان دارای درآمد، بیشترین فراوانی متعلق به رده ۵۰۰ هزار تا یک میلیون تومان با ۲۸/۹ درصد می‌باشد. متوسط درآمد ماهانه پاسخ‌گوها ۶۴۳ هزار تومان می‌باشد. برای سنجش پایگاه اقتصادی - اجتماعی پاسخ‌گویان از هفت معرف شغل، سطح تحصیلات و درآمد ماهیانه پاسخ‌گویان و شغل و سطح تحصیلات والدین آنها (به تفکیک پدر و مادر) استفاده شده است. ۵۰ درصد از افراد حاضر در تحقیق، دارای پایگاه اقتصادی-اجتماعی پایینی هستند، همچنین ۴۳/۲ درصد پاسخ‌گویان در سطح متوسط و تنها ۶/۸ درصد این افراد در سطح بالای پایگاه اقتصادی-اجتماعی قرار دارند.

جدول ۲: توزیع فراوانی پاسخ‌گوها بر حسب نوع ماده مصرفی

نوع ماده مصرفی	فراوانی	درصد	اول	ماده	درصد	دوم	ماده	درصد	فراوانی	ماده	درصد
بدون مصرف	۵۴	۲۸/۴	۲۹/۵	۱۳۴	۷۰/۵	۷۴/۴	۱۶۴	۸۶/۳	۹۲/۷	درصد معتبر	درصد معتبر
تریاک	۲۰	۱۰/۵	۱۰/۹	۷	۳/۷	۳/۹	۴	۲/۱	۲/۳		
هروئین	۷	۳/۷	۳/۸	۴	۲/۱	۲/۲	۱	۰/۵	۰/۶		
کراک	۷	۳/۷	۳/۸	۸	۴/۲	۴/۴	۳	۱/۶	۱/۷		
حشیش	۱۰	۵/۳	۵/۵	۵	۲/۶	۲/۸	۱	۰/۵	۰/۶		
شیره	۱	۰/۵	۰/۵	۴	۲/۱	۲/۲	۰	۰	۰		
گراس	۲	۱/۱	۱/۱	۳	۱/۶	۱/۷	۱	۰/۵	۰/۶		
شیشه	۷۳	۳۸/۴	۳۹/۹	۸	۴/۲	۴/۴	۰	۰	۰		
ترامادول	۱	۰/۵	۰/۵	۰	۰	۰	۰	۰/۵	۰/۶		
الکل	۸	۴/۲	۴/۴	۷	۳/۷	۳/۹	۲	۱/۱	۱/۱		
بی‌پاسخ	۷	۳/۷	-	۱۰	۵/۳	-	۱۳	۶/۸	-		
جمع	۱۹۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۹۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۹۰	۱۰۰	۱۰۰		

براساس داده‌های جدول ۲ و ستون‌های مربوط به ماده مصرفی اول، شیشه با ۳۹/۹ درصد متداول‌ترین ماده مصرفی سارقین داخل خودرو می‌باشد. بعد از شیشه، تریاک و حشیش بیشترین مصرف و ترامادول و شیره کمترین مصرف را به خود اختصاص داده است. همچنین ۲۹/۵ درصد از پاسخ‌گویان اظهار داشتند که اصلاً هیچ نوع مواد غیرقانونی مصرف نمی‌کنند. با توجه به ستون‌های مربوط به ماده مصرفی

دوم، کراک با ۴/۴ درصد متداولترین ماده مصرفی می‌باشد. همچنین ۴۶ نفر (۲۵/۵ درصد) از افراد حاضر در تحقیق علاوه بر ماده مصرفی اول، مواد دیگری هم مصرف می‌کنند. ستون‌های مربوط به ماده مصرفی سوم نشان می‌دهد که تریاک با ۲/۳ درصد متداولترین ماده مصرفی می‌باشد. همچنین ۱۳ نفر (۷/۳ درصد) از افراد حاضر در تحقیق علاوه بر ماده مصرفی اول و دوم، ماده سوم هم مصرف می‌کنند و دارای مصرف چندگانه مواد و الکل می‌باشند. با توجه به نتایج این جدول و با کنار گذاشتن افرادی که گزارش کرده‌اند مواد غیرقانونی مصرف نمی‌کنند، مصرف مواد غیرقانونی در سارقین داخل خودرو در حد بالا و خطرناکی می‌باشد. شیشه از متداولترین مواد مصرف در بین این افراد بود که نشان دهنده‌ی مصرف مواد صنعتی و خطرناک در پاسخ‌گویان این تحقیق می‌باشد.

جدول ۳: توزیع فراوانی پاسخ‌گوها بر حسب تعداد دفعات دستگیری و زندانی شدن سارقان داخل خودرو

میزان	تعداد دفعات دستگیری فراوانی	به عنوان متهم درصد معتبر	تعداد دفعات زندانی شدن درصد معتبر
اصلاً	۲۱	۱۵/۸	۲۴/۱
۱ تا ۲ بار	۶۲	۴۶/۶	۴۵/۹
۳ تا ۵ بار	۲۹	۲۱/۸	۲۴/۱
۶ تا ۱۰ بار	۲۱	۱۵/۸	۶
جمع	۱۳۳	۱۰۰	۱۳۳

جدول شماره ۳ نشان می‌دهد که ۱۵/۸ و ۲۴/۱ درصد از پاسخ‌گویان به ترتیب گزارش کردند که اصلاً سابقه دستگیری و سابقه زندانی شدن، نداشته‌اند. به میزان ۴۶/۶ درصد پاسخ‌گویان تعداد دستگیری خود به عنوان متهم را ۱ تا ۲ بار اعلام کردند، که این میزان دارای بیشترین فراوانی در دستگیری به عنوان متهم می‌باشد. بعد از آن، ۲۱/۸ درصد از پاسخ‌گویان گزارش کردند که ۳ تا ۵ بار سابقه دستگیری به عنوان متهم را داشته‌اند. میزان ۱ تا ۲ بار زندانی شدن با ۴۵/۹ درصد پاسخ‌گویان، بیشترین میزان را در تعداد دفعات زندانی شدن به خود اختصاص داده است.

جدول ۴: توزیع فراوانی پاسخ‌گوها بر حسب مدت زندانی شدن و مشغولیت در سرقت داخل خودرو سارقان داخل خودرو

میزان	فراوانی	درصد معتبر	مدت زندانی شدن	مدت مشغولیت در سرقت داخل خودرو	درصد معتبر
اصلاً	۳۰	۲۲/۶	۱۶	۱۲/۳	
۱ تا ۶ ماه	۶۳	۴۷/۴	۲۹	۳۰	
۷ تا ۱۲ ماه	۱۴	۱۰/۵	۲۷	۲۰/۸	
۱ تا ۲ سال	۹	۶/۸	۱۷	۱۳/۱	
۲ تا ۳ سال	۷	۵/۳	۷	۵/۴	
بیشتر از سه سال	۱۰	۷/۵	۲۴	۱۸/۵	
جمع	۱۳۳	۱۰۰	۱۳۰	۱۰۰	
میانگین (بر حسب ماه)	۱۰/۷		۲۴/۳		

جدول شماره ۴ نشان می‌دهد که ۲۲/۶ و ۱۲/۳ درصد از پاسخ‌گویان به ترتیب اظهار داشته‌اند که اصلاً سابقه زندانی شدن یا مشغولیت در سرقت داخل خودرو، نداشته‌اند. سارقان داخل خودرو حاضر در تحقیق به طور متوسط نزدیک ۱۰/۷ ماه را در زندان سپری کرده‌اند. مدت زندانی شدن بین ۱ تا ۶ ماه با ۴۷/۴ درصد دارای بیشترین میزان را به خود اختصاص داده است. بعد از آن، مدت زندانی شدن ۷ تا ۱۲ ماه با ۱۰/۵ درصد دارای بیشترین فراوانی است. همچنین سارقان داخل خودرو حاضر در تحقیق، به طور متوسط حدود ۲ سال (۲۴/۲ ماه) را در سرقت داخل خودرو انجام داده‌اند. مدت سرقت داخل خودرو بین ۱ تا ۶ ماه با ۳۰ درصد دارای بیشترین میزان می‌باشد.

جدول ۵: توزیع فراوانی پاسخ‌گوها بر حسب تعداد سرقت‌های موفق و ناموفق سارقان داخل خودرو

میزان	تعداد سرقت‌های موفق	تعداد سرقت‌های ناموفق	تعداد سرقت‌های موفق	تعداد سرقت‌های ناموفق
بدون سرقت	۳۶	۲۷/۹	۴۴	۳۴/۱
۱ تا ۵ بار	۳۶	۲۷/۹	۴۹	۳۸
۶ تا ۱۵ بار	۱۷	۱۳/۲	۱۱	۸/۵
۱۶ تا ۳۰ بار	۱۳	۱۰/۱	۱۱	۸/۵
بیشتر از ۳۰ بار	۲۷	۲۰/۹	۱۴	۱۰/۹
جمع	۱۲۹	۱۰۰	۱۲۹	۱۰۰
میانگین (بر حسب مورد)	۳۱		۱۰	

جدول شماره ۵ نشان می‌دهد که ۲۷/۹ و ۳۴/۱ درصد از پاسخ‌گویان به ترتیب گزارش کردند که اصلاً سابقه سرقت موفق و ناموفق، نداشته‌اند. میانگین تعداد ارتکاب سرقت موفق و ناموفق داخل خودرو به ترتیب ۳۱ و ۱۰ مورد می‌باشد. بیشترین میزان ارتکاب سرقت موفق و ناموفق داخل خودرو، به ۱ تا ۵ بار مربوط می‌شود، به طوری که ۲۷/۹ و ۳۸ درصد از پاسخ‌گویان به ترتیب ۱ تا ۵ بار سرقت موفق و ناموفق داخل خودرو داشته‌اند.

جدول ۶: وضعیت میزان سرقت داخل خودرو

سرقت داخل خودرو	تعداد	درصد	درصد تجمعی
اصلاً	۳۶	۱۸/۹	۱۸/۹
کم	۳۴	۱۷/۹	۳۶/۸
متوسط	۶۶	۳۴/۷	۷۱/۶
زیاد	۴۱	۲۱/۶	۹۳/۲
خیلی زیاد	۱۳	۶/۸	۱۰۰
جمع	۱۹۰	۱۰۰	

جدول ۶ توزیع فراوانی پاسخ‌گوها بر حسب میزان سرقت داخل خودرو را نشان می‌دهد. برای رسیدن به متغیر سرقت داخل خودرو، گویه‌های مختلف سرقت داخل خودرو را با یکدیگر ترکیب کردیم. چنان‌که از جدول ۵ برمی‌آید، ۱۸/۹ درصد (۳۶ نفر) از پاسخ‌گویان اصلاً سرقت داخل خودرو ندارند. سرقت داخل خودرو در حد متوسط با ۳۴/۷ درصد دارای بیشترین میزان می‌باشد. بعد از آن، سرقت داخل خودرو در حد زیاد با ۲۱/۶ درصد دارای بیشترین میزان است. سرقت داخل خودرو ۱۷/۹ و ۶/۸ درصد از پاسخ‌گویان به ترتیب در حد کم و خیلی زیاد می‌باشد. ستون درصد تجمعی نشان می‌دهد که ۷۱ درصد افراد دارای سرقت داخل خودرو در حد متوسط و کمتر و ۲۹ درصد افراد در حد زیاد و خیلی زیاد سرقت داخل خودرو مرتکب سرقت خودرو می‌شوند.

جدول ۷: آزمون تفاوت میانگین سرقت داخل خودرو بر حسب متغیرهای زمینه‌ای (آزمون t)

متغیرها	مقوله	تعداد	میانگین	t	sig
وضعیت اشتغال	بیکار	۸۸	۱/۷۹	۲/۰۲	۰/۰۴۵
	شاغل	۱۰۲	۱/۶۰		
سابقه سرقت در	بله	۲۴	۲/۰۱	۲/۷۰	۰/۰۱۲
	خیر	۱۰۲	۱/۶۱		
اعضای خانواده	بله	۸۰	۱/۸۲	۲/۲۲	۰/۰۲۸
	خیر	۱۰۲	۱/۴۷		
سابقه زندانی شدن	بله	۴۲	۱/۸۷	۲/۶۶	۰/۰۰۹
	خیر	۹۴	۱/۶۱		
استفاده از خودرو					
سرقتی برای خواب					

جدول ۷ نشان‌دهنده‌ی آزمون تفاوت میانگین سرقت داخل خودرو بر حسب متغیرهای زمینه‌ای است. مطابق داده‌های این جدول، میانگین سرقت داخل خودرو افراد بیکار (۱/۷۹) بیشتر از میانگین سرقت داخل خودرو افراد شاغل (۱/۶۰) می‌باشد و این تفاوت در سطح ۰/۰۴۵ معنادار است. همچنین با تفاوت معناداری در سطح ۰/۰۱۲، میانگین سرقت داخل خودرو افرادی که سابقه سرقت داخل خودرو در خانواده‌شان (پدری یا زناشویی) وجود دارد (۲/۰۱) بیشتر از میانگین سرقت داخل خودرو افرادی که سابقه سرقت داخل خودرو در خانواده‌شان (پدری یا زناشویی) وجود ندارد (۱/۶۱) می‌باشد. داده‌های این جدول بیانگر آن است که میانگین سرقت داخل خودرو در افراد با سابقه زندانی شدن (۱/۸۲) بیشتر از میانگین سرقت داخل خودرو در افراد بدون سابقه زندانی شدن (۱/۴۷) می‌باشد و این تفاوت در سطح ۰/۰۲۸ معنادار است. همچنین با تفاوت معناداری در سطح ۰/۰۰۹، میانگین سرقت داخل خودرو افرادی که از خودروی سرقتی به عنوان جای خواب استفاده می‌کنند (۱/۸۷) بیشتر از میانگین سرقت داخل خودرو افرادی که از خودروی سرقتی به عنوان جای خواب استفاده نمی‌کنند (۱/۶۱) می‌باشد.

جدول ۸: آزمون تفاوت میانگین سرقت داخل خودرو بر حسب متغیرهای زمینه‌ای (آزمون F)

متغیر	گروه سنی	میانگین سرقت	نحوه مصرف مواد	میانگین سرقت	تعداد دوستان سارق	میانگین سرقت	میزان تماس با دوستان سارق	میانگین سرقت
	۱۸-۲۲ سال	۱/۶	بی مصرف	۱/۵۳	هیچ	۱/۲۷	اصلاً	۱/۴۱
سرقت	۲۳-۲۷ سال	۱/۴۶	تزریقی	۱/۶۹	۱ تا ۳ نفر	۱/۶۰	کم	۱/۷۸
داخل	۲۸-۳۲ سال	۱/۷۱	استنشاقی	۱/۹۳	۴ تا ۷ نفر	۱/۹۴	گاهی اوقات	۱/۵۹
خودرو	۳۳-۳۷ سال	۱/۸۷	کشیدنی	۱/۷۶	۸ تا ۱۲ نفر	۱/۸۰	زیاد	۱/۸۱
	بیشتر از ۳۷ سال	۲/۱۷	خوردنی	۱/۳۱	بیش از ۱۲ نفر	۱/۹۵	خیلی زیاد	۲/۲۵
F	۶/۸۵	۳/۲۱	۵/۶۷	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰
sig	۰/۰۰۰	۰/۰۱۵	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰

جدول شماره ۸ نتایج آزمون تفاوت واریانس سرقت داخل خودرو را بر حسب متغیرهای زمینه‌ای تحقیق نشان می‌دهد. بر اساس داده‌های این جدول، بین میانگین سرقت داخل خودرو بر حسب گروه سنی در سطح معناداری ۰/۰۰۰، بر حسب نحوه مصرف مواد در سطح معناداری ۰/۰۱۵، بر حسب تعداد دوستان سارق داخل خودرو در سطح معناداری ۰/۰۰۰ و بر حسب میزان تماس با دوستان سارق خودرو در سطح معناداری ۰/۰۰۰ تفاوت معنادار وجود دارد. نتایج جدول حاکی از آن است که گروه سنی بیشتر از ۳۷ سال دارای بیشترین میزان سرقت خودرو می‌باشد. همچنین نتایج بیانگر آن است که مصرف‌کنندگان استنشاقی مواد بیشترین میزان سرقت داخل خودرو را دارند. بر اساس داده‌های این جدول افرادی که بیش از ۱۲ دوست سارق داخل خودرو دارند بیشترین میزان سرقت داخل خودرو را به خود اختصاص داده‌اند. همچنین مشخص شد افرادی که تماسی در حد خیلی زیاد با دوستان سارق داخل خودرو دارند بیشترین میزان سرقت داخل خودرو را انجام داده‌اند.

تحلیل رگرسیونی عوامل مؤثر بر متغیر سرقت داخل خودرو

در تحقیق حاضر، برای بررسی رابطه بین متغیرهای مستقل و متغیر وابسته و پی بردن به عوامل مؤثر بر سرقت داخل خودرو، از تکنیک‌های تحلیل رگرسیونی چندگانه استفاده شده است. برای سنجش تاثیر هریک از متغیرهای تحقیق، بر روی متغیر وابسته، در غیاب سایر متغیرها، در جدول ۹، ضرایب هر کدام با حذف متغیرهای دیگر منظور شده است. بدین سان، در جدول مذکور، مدل ۱، مدل بدون متغیر خودکنترلی، مدل ۲، مدل بدون متغیر پیوند اجتماعی، مدل ۳، مدل بدون متغیر کارتن خوابی، مدل ۴، مدل بدون متغیر پیوند افتراقی، مدل ۵ مدل بدون متغیر سوءمصرف مواد و الکل و مدل ۶، مدل کامل یعنی مشتمل بر تمامی متغیرهای نظری تحقیق می‌باشد.

جدول ۹: تحلیل رگرسیونی و بررسی تاثیر ابعاد متغیرهای مستقل بر متغیر سرقت داخل خودرو

	متغیر وابسته: ضریب‌های	سرقت داخل استاندارد(بتا)	خودرو			
متغیرهای مستقل	مدل ۱	مدل ۲	مدل ۳	مدل ۴	مدل ۵	مدل ۶
سوءمصرف مواد و الکل	۰/۱۹*	۰/۲۳*	۰/۲۴*	۰/۲۴*	---	۰/۲۳*
پیوند افتراقی	۰/۲۷**	۰/۲۴*	۰/۲۴*	---	۰/۲۱*	۰/۲۳**
کارتن خوابی	۰/۱۶	۰/۱۵	---	۰/۱۲	۰/۱۲	۰/۱۶
پیوند اجتماعی						
پیوستگی با خانواده	-۰/۲۹**	---	-۰/۲۵*	-۰/۲۸**	-۰/۳۳**	-۰/۲۷**
باور	۰/۰۴	---	۰/۲۱	۰/۱۸	۰/۲۱	۰/۱۹
خودکنترلی	---	-۰/۲۳**	-۰/۲۸*	-۰/۳۵**	-۰/۱۹*	-۰/۲۸**
R ²	۰/۲۸	۰/۲۵	۰/۳۱	۰/۲۹	۰/۲۳	۰/۳۲
F value	۶/۴۸	۷/۲۴	۷/۴۰	۶/۵۸	۷/۳۹	۶/۹۰
sig	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰

*معناداری در سطح ۰/۰۵ و **معناداری در سطح ۰/۰۱ معنی دار است.

با توجه به بررسی جدول رگرسیونی برای متغیر وابسته، می‌توان هرکدام از متغیرهای مدل را از لحاظ تاثیر مستقیم بر متغیر وابسته مقایسه کرد. در ادامه، هریک از متغیرها جداگانه بررسی قرار گرفته است. ضریب تاثیر متغیر سوءمصرف مواد و الکل در مدل‌های مختلف نشان می‌دهد که این متغیر مهم‌ترین متغیر تحقیق بوده است. ضریب تاثیر این متغیر همواره بین $(\beta=0/19)$ تا $(\beta=0/24)$ در نوسان می‌باشد. مدل ۵، که مدل بدون متغیر سوءمصرف مواد و الکل است دارای کمترین میزان ضریب تعیین درمیان تمامی متغیرهای تحقیق است. به طوری که، با خروج این متغیر از مدل، بقیه متغیرها ۲۳ درصد از تغییرات سرقت داخل خودرو را پیش‌بینی کرده‌اند. متغیر پیوند افتراقی از متغیرهای تاثیرگذار بوده است که ضریب تاثیر آن بین $(\beta=0/21)$ تا $(\beta=0/27)$ در نوسان است. پیوند افتراقی رابطه مستقیم و معناداری با سرقت داخل خودرو داشته است. ضریب تاثیر کارتن خوابی بین $(\beta=0/12)$ تا $(\beta=0/16)$ در نوسان بوده است. با خروج این متغیر از مدل مدل ۳، بقیه متغیرها ۳۱ درصد تغییرات سرقت داخل خودرو را پیش‌بینی کرده‌اند که می‌توان دریافت که متغیر کارتن خوابی کم تاثیرترین متغیر مستقل بر متغیر وابسته می‌باشد. جهت رابطه متغیر کارتن خوابی در همه مدل‌ها نشان می‌دهد که این متغیر با متغیر سرقت داخل خودرو رابطه مستقیمی دارد ولی این رابطه به لحاظ آماری معنادار نمی‌باشد. متغیر پیوند اجتماعی شامل دو بعد پیوستگی با خانواده و باور می‌باشد. پیوستگی با خانواده از متغیرهای تاثیرگذار بوده است که ضریب تاثیر بین $(\beta=0/25-)$ تا $(\beta=0/33-)$ در نوسان است. پیوستگی با خانواده رابطه معکوسی با سرقت داخل خودرو داشته است و این بعد از متغیر پیوند اجتماعی در همه حال بر روی متغیر وابسته دارای تاثیر معنادار می‌باشد. دومین بعد پیوند اجتماعی، باور می‌باشد و در هیچ‌یک از مدل‌های شش‌گانه تاثیر معناداری بر روی متغیر وابسته نداشته است. بیشترین تاثیر متغیر خود کنترلی $(\beta=0/35-)$ در حالتی رخ داده است که متغیر پیوند افتراقی از مدل تحلیلی خارج شده است. کمترین میزان تاثیر این متغیر $(\beta=0/19-)$ نیز در زمان خروج متغیر سوءمصرف مواد و الکل می‌باشد. مدل کامل نشان دهنده‌ی رابطه معکوس و معنادار بین خود کنترلی و سرقت داخل

خودرو می‌باشد.

در مدل ۶، که مشتمل بر تمامی متغیرهای تحقیق است ضریب تعیین معادل ۳۳ درصد محاسبه شده که بیانگر این مطلب است که ۳۳ درصد از تغییرات سرقت داخل خودرو توسط چهار متغیر سوءمصرف مواد و الکل، پیوند افتراقی، پیوستگی با خانواده و خودکنترلی توضیح داده می‌شود و باقی مانده تغییرات متعلق به عوامل دیگری می‌باشد که خارج از این بررسی هستند. با توجه به مدل ۸، قوی‌ترین پیش‌بینی کننده‌های متغیر سرقت داخل خودرو متغیرهای خودکنترلی (بتا=۰/۲۸-)، پیوستگی با خانواده (بتا=۰/۲۷-)، سوءمصرف مواد و الکل (بتا=۰/۲۳) و پیوند افتراقی (بتا=۰/۲۳) می‌باشد.

نتیجه‌گیری:

هدف اصلی تحقیق حاضر بررسی رابطه اعتیاد به مواد و سرقت داخل خودرو در شهر تهران بوده است. همچنان که گفته شد برای سنجش دقیق‌تر نقش مصرف مواد، علاوه بر سنجش میزان و نوع سرقت داخل خودرو، از نظریات جرم‌شناختی، نظریه‌های پیوند اجتماعی هیرشی، خودکنترلی گاتفردسون و هیرشی، پیوند افتراقی ساترلند و نظریه‌های مربوط به رابطه مصرف مواد و جرم برای تبیین سرقت داخل خودرو استفاده شد. اصلی‌ترین پرسش تحقیق حاضر این بود که: آیا بین مصرف مواد و سرقت داخل خودرو رابطه وجود دارد؟ اگر رابطه وجود دارد، میزان و نوع این رابطه چگونه است؟

نتایج تحقیق نشان داد که بین پیوستگی به خانواده و سرقت داخل خودرو رابطه معکوس و معناداری وجود دارد. پیوستگی که مرکزی‌ترین مفهوم در نظریه‌ی هیرشی است و در بسیاری از تحقیقات پیرامون انحراف مورد آزمون تجربی قرار گرفته است، بر روی تعلق خاطر افراد متمرکز است. بنابراین تعلقات روانی و عاطفی افراد که ضمن پیوستن با دیگران مهم شکل می‌گیرد و به این ارتباط شکل می‌دهد، علت عدم ارتکاب او به رفتارهای انحرافی است. مجرمین نوعاً پیوندهایی ضعیف با خانواده خود دارند و از شبکه‌ی حمایتی خانواده کمتر برخوردارند یا برخوردار نیستند.

حمایت اجتماعی عاملی اساسی در سرقت است. کسانی که خانواده‌های ازهم‌گسیخته دارند، شبکه‌ای حمایتی ندارند که مانع از جرم‌شان شود. درنهایت، اگر کسی سابقه سوءمصرف مواد و اعتیاد داشته باشد، ممکن است دچار انزوا و دورافتادگی از خانواده و دوستان و شبکه‌های حمایتی دیگر شود. بسیاری از محققان دریافته‌اند که سارقین پیوندهای اجتماعی ضعیف دارند. درست همان‌گونه که پیوندهای اجتماعی ضعیف ممکن است موجب ارتکاب سرقت یا تسریع در آن شود، وضعیت فردی ناشی از اعتیاد و مصرف الکل نیز ممکن است موجب تضعیف پیوندهای اجتماعی شود. دو جنبه مهم پیوند اجتماعی که درباره سارقین الکلی و معتاد باید بر آن تأکید کرد، حمایت اجتماعی و شبکه اجتماعی است. حمایت و وابستگی‌های اجتماعی می‌تواند به حفاظت از فرد در برابر سارق شدن کمک کند. احتمال بیشتری دارد کسانی سارق شوند که شبکه‌های اجتماعی قوی ندارند. فراوانی اعضای شبکه و نیز کیفیت ساختار شبکه، برای تبیین اثربخشی حمایت اجتماعی استفاده شده است.

یکی دیگر از نتایج تحقیق مبین وجود رابطه‌ی معکوس و معنادار بین خودکنترلی و سرقت داخل خودرو می‌باشد. خودکنترلی به معنای توان افراد در محدودساختن خویش است. به عبارت دیگر هر چقدر که میزان خودکنترلی در میان دستگیر شدگان به اتهام سرقت داخل خودرو بیشتر می‌شود میزان سرقت داخل خودرو نیز در میان آنها کاهش می‌یابد. افراد با خودکنترلی پایین دارای خصوصیات هم‌چون رضایت بخشی آنی، سادگی، راحتی و هیجان جرم بر حسب ادراکات افراد فاقد خویشنداری، خودمحور، طالب کارهای جسمانی، ماجراجو و کوتاه‌بین هستند. به خاطر این ویژگی‌ها است که جرم برای افرادی که توانایی مهار کردن خودشان را ندارند، جذاب و فریبا می‌باشد. گاتفردسن و هیرشی بدین خاطر که والدین به شدت می‌توانند جهت هم‌نواسازی فرزندان‌شان از طریق نظارت، ایجاد پیوندهای عاطفی و ارتباط با آنان، تأثیرگذار باشند، بر خانواده به عنوان تعیین کننده اساسی خودکنترلی تأکید می‌کنند (علی‌وردی‌نیا و صالح‌نژاد، ۱۳۹۰: ۲۲). بنابراین آن بخش از نظریه خودکنترلی گاتفردسون و هیرشی که معتقد است هر چه خود کنترلی فرد افزایش یابد فرد نسبت به رفتارهای انحرافی مقاوم‌تر می‌شود، در تحقیق حاضر مورد تأیید

قرار گرفت.

نتایج تحقیق حاکی از وجود رابطه مستقیم و معنادار بین پیوند افتراقی و سرقت داخل خودرو می‌باشد. در این پژوهش نیز مطابق با نظریه ایکرز این رابطه مستقیم میان پیوند افتراقی و سرقت داخل خودرو تایید شد. به طور کلی می‌توان گفت که نظریه‌ی پیوند افتراقی در تبیین متغیر وابسته یعنی سرقت داخل خودرو نظریه‌ای گویا و قوی است. زیرا این نظریه بیان می‌دارد که ارتباط و تعامل با دوستان سارق در میزان سرقت داخل خودرو تاثیر می‌گذارد. ساترلند نیز معتقد است که پیوند افتراقی چگونگی انتقال رفتار انحرافی را تبیین می‌کند و توضیح می‌دهد که رفتار انحرافی چگونه آموخته می‌شود. در این دیدگاه سرقت داخل خودرو از طریق همنشینی با دوستان و نزدیکان مجرم فرا گرفته می‌شود. بنابراین می‌توان گفت هرچه همنشینی با مجرمین بیشتر باشد، میزان سرقت داخل خودرو در میان دستگیر شدگان به اتهام سرقت داخل خودرو نیز بیشتر می‌شود. میزان سرقت داخل خودرو هنگامی شروع می‌شود که پیوندهای کجروانه بیشتر از پیوندهای معمولی آن‌ها بشود. در واقع بر طبق این نظریه، نزدیکان و همالانی که سارق‌اند یا در تخلفات مربوط به مواد درگیر هستند تأثیر زیادی بر میزان ارتکاب و نیز نگرش فرد نسبت به سرقت داخل خودرو دارند و فرد را به سوی تخلف سوق می‌دهد. ارتباط و دوستی با افراد مبتلا به سوء مصرف مواد، عامل مستعد کننده‌ی قوی برای ابتلای افراد به اعتیاد و سرقت داخل خودرو است. تریپلت و پاین (۲۰۰۴) رابطه مستقیم و معنادار بین پیوند افتراقی و سوء مصرف مواد کشف کردند. همچنین، لاو و همکارانش (۲۰۰۸) نیز در مطالعه خود وجود رابطه مستقیم میان پیوند افتراقی و ارتکاب جرم را تایید کردند.

نتایج تحقیق مبین وجود رابطه‌ی مستقیم و معنادار بین مصرف مواد و سرقت داخل خودرو می‌باشد. خیلی‌ها بر این باورند که مصرف مواد علت جرم است. یکی از نتایج این باور، کاهش جرم از طریق کاهش دسترسی به مواد است. مصرف‌کنندگان معتاد، بیشتر برای تامین نیازهای مالی برای پرداختن به عادت‌هایشان، مرتکب جرم می‌شوند. این دوره با دوره‌ی بعد از درمان و یا دوره‌ی ترک اعتیاد که ارتکاب جرم کمتری در آن اتفاق افتاد، مقایسه می‌شود. از این رو، اعتیاد علت جرم است. با توجه

به این تبیین‌ها، چون معتاد نمی‌تواند اثرات دارویی موادی که مصرف می‌کند را کنترل کند، مرتکب جرم می‌شود. مصرف‌کنندگان مواد مجبورند که برای پرداختن به عادت‌هایشان مرتکب جرم شوند. مدل مصرف مواد- علت جرم، بیشتر در سطح عموم مردم، رسانه‌ها یا جاهایی شبیه این مطرح می‌شود. بعضی اوقات این رابطه به صورت علی مستقیم و بعضی اوقات به وسیله‌ی روابط دیگر ظاهر می‌شود. این رابطه در ذهن عامه مردم یک رابطه قوی می‌باشد و خیلی سخت می‌شود این عقیده را تغییر داد. نتایج تحقیقاتی مثل بین، ۲۰۰۸؛ ماکای و مک گرگور، ۲۰۰۲؛ مالن‌در و همکاران، ۲۰۰۲؛ بنت و سیبیت، ۲۰۰۰، ۳ و بنت، ۲۰۰۰ در ایالات متحده، بریتانیا، اروپا و استرالیا از این مدل حمایت می‌کند. نتایج تحقیق حاضر هم که مبتنی بر این مدل بود، در راستای تحقیقات قبلی از این مدل حمایت می‌کند.

منابع

- بختیاری، تقی؛ هاشمی، حمید؛ سیدی، سید عباس (۱۳۹۲). بررسی تاثیر حاشیه نشینی بر جرایم اجتماعی (مطالعه موردی شهرستان مشهد). فصلنامه انتظام اجتماعی، دوره ۵، شماره ۲، صص ۱۶۲-۱۳۷.
- جوادیان، رضا؛ احمدی، محمدحسین؛ محمدی مقدم، یوسف (۱۳۸۸). عوامل مؤثر بر موفقیت گشت انتظامی در پیشگیری از سرقت، خودرو (مطالعه موردی: غرب تهران بزرگ). فصلنامه انتظام اجتماعی، سال اول، شماره چهارم، صص ۱۴۱-۱۲۷.
- عبادی نژاد، علی؛ باهوش، محمد (۱۳۹۲). بررسی عوامل محیطی مؤثر بر پیشگیری از سرقت منزل. فصلنامه انتظام اجتماعی، دوره ۴، شماره ۳، پاییز ۱۳۹۱، صص ۱۲۶-۱۰۵.
- عبدی، توحید؛ خلعتبری، عبدالحسین؛ کامرانی صالح، بخشعلی (۱۳۸۷). عوامل مؤثر بر وقوع سرقت‌های به عنف شهرستان کرج. فصلنامه مطالعات مدیریت انتظامی، سال سوم، شماره اول، صص ۷۸-۶۴.

1 -Makkai and McGregor

2 -Mallender and et al

3 -Bennett and Sibbitt

- عطاشنه، منصور؛ امیری، مهدی (۱۳۸۹). علل و عوامل جرم سرقت در شهر اهواز. فصلنامه تخصصی علوم اجتماعی دانشگاه آزاد اسلامی شوشتر، سال چهارم، شماره ۱۱.

- علیوردی نیا، اکبر (۱۳۸۳). تحلیل اجتماعی سرقت در ایران. مجله علوم اجتماعی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره ۲، صص ۱۶۵-۱۹۵.

- علیوردی نیا، اکبر (۱۳۸۹). جامعه شناسی کارتن خوابی. تهران: انتشارات جامعه شناسان.

- علیوردی نیا، اکبر؛ حیدری، حمید (۱۳۹۱). کاربرد تجربی نظریه یادگیری اجتماعی ایکرز در مطالعه رفتارهای وندالیستی دانش آموزان. مجله جامعه شناسی ایران. ۱۳ (۲ و ۱)، صص ۳۳-۳.

- علیوردی نیا، اکبر؛ صالح نژاد، صالح (۱۳۹۰). خود کنترلی، جنسیت و تاثیر آن بر رفتارهای انحرافی. زن در توسعه و سیاست، دوره ۹، شماره ۴، صص ۲۶-۵.

- محمودی جانکی، فیروز؛ وحید دستجردی، فاطمه؛ بارانی، محمد (۱۳۹۲). تاثیر مجاورت محل سکونت بر انتخاب مکان جرم (مطالعه موردی جرم سرقت در شهر تهران). فصلنامه انتظام اجتماعی، دوره ۵، شماره ۲، صص ۸۸-۶۷.

- نجفی توانا، علی؛ رضا رفیعی، حسن؛ رفیعی، هادی (۱۳۹۲). نقش پیشگیری اجتماعی با رویکرد چند نهادی بر پیشگیری از سرقت خودرو در تهران بزرگ. فصلنامه انتظام اجتماعی، دوره ۵، شماره ۱، صص ۱۱۸-۱۰۵.

- ویلیام، فرانک پی؛ مک شین، ماری لین دی (۱۳۸۸). نظریه‌های جرم‌شناسی. ترجمه حمیدرضا ملک محمدی، تهران: میزان.

- هدایتی، اکبر؛ عباسی، الهام (۱۳۸۸). مدیریت علمی کانون های جرم خیز با استفاده از سامانه اطلاعات جغرافیایی GIS. مورد مطالعه: انواع جرایم سرقت در شهر قزوین. فصلنامه مطالعات مدیریت انتظامی، سال چهارم، شماره دوم، صص ۱۹۸-۱۷۷.

- یحیی زاده، حسین؛ رحیمی، مهدی (۱۳۸۹). بررسی تربیت شهر سنج عوامل مؤثر بر سرقت نوجوانان بزهکار کانون اصلاح و تربیت. فصلنامه نظم و امنیت انتظامی، شماره چهارم، سال دوم، صص ۱۱۸-۹۹.

- Aliverdinia, Akbar and Pridemore, William Alex (2007) " A First Glimpse

at Narcotics Offenders in an Islamic Republic: A Test of an Integrated Model of Drug Involvement among a Sample of Men Incarcerated for Drug Offenses in Iran", **International Criminal Justice Review**, Vol. 17, No. 1:27-44.

– Altschuler, D. and Brounstein, P.(1991), Patterns of Drug Use, Drug Trafficking, and Other Delinquency Among Inner-City Adolescent Males in Washington, D.C, **Criminology**, 29,589-622.

– Anglin, M. D. and Perrochet, B.(1998), Drug Use and Crime: A Historical Review of Research Conducted by the Drug Abuse Research Center, **Substance Use and Misuse**, 33,1871-1914.

– Bean, Philip (2008), **Drugs and Crime**, Portland: Willian Publications.

– Bennett, T. and Sibbitt, R. (2000) **Drug Use among Arrestees**. Home Office Research Findings 119. London: Home Office.

– Bennett, T. H. (2000). **Drugs and Crime: The Results of the Second Developmental Stage of the NEW-ADAM Programme** (Home Office Research Study 205). London: Home Office.

– Bennett, T. and Holloway, K.(2007), **Drug-Crime Connections**, University of Glamorgan: Pontypridd.

– Bennett, T. and Holloway, K.(2005). Disaggregating the Relationship Between Drug Misuse and Crime, **Australian and New Zealand Journal of Criminology**, 38, 102- 121.

– Chaiken, J. M. and Chaiken, M. R.(1990). **Drugs and Predatory Crime**; In M., Tonry And J.Q.Wilson (Eds), **Drugs and Crime**. London: The University of Chicago Press.

– Caulkins, J. P, Rydell, P, Schwabe, W, Chiesa, J. R.(1997), **Mandatory minimum drug sentences: Throwing away the key or the taxpayers' money?**, Santa Monica, CA: RAND Drug Policy Research Center.

- Copes, Heith and Michael Cherbonneau (2006), The Key to auto Theft: Emerging Methods of Auto Theft from the Offenders' Perspective, **British Journal of Criminology** 46, 917–934.

– Gelles, R. J.(1994), **Alcohol and Other Drugs Are Associated with Violence—They Are not Its Cause**. In R. J Gelles and D. R. Loseke (Ed), **Current controversies on family violence**, Newbury Park, CA: Sage Publications.

– Gizzi, M. C. and Gerkin, P.(2010), Methamphetamine Use and Criminal Behavior, **International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology**, 54, 915–936.

– Gottfredson, D. C, Brook W. K, Bushway, Sh. D.(2008), Substance Use, Drug Treatment, and Crime: An Examination of Intra-Individual Variation in

- a Drug Court Population, **Journal of Drug Issues**, 38, 601-631.
- Harrison, L. D.(1992),The Drug-Crime Nexus in the USA, **Contemporary Drug Problems**, 19,181-202.
- Herzog , Sergio(2002), Empirical Analysis of Motor Vehicle Theft in Israel 1990-1997, **British Journal of Criminology**, 42: 709-728.
- Lowe, N.C., May, D.C., Elrod, P. (2008)." Theoretical Predictors of Delinquency among Public School Students in a Mid-Southern State: The Roles of Context and Gender", **Youth Violence and Juvenile Justice**, 6(4): 343-362.
- Makkai, T, Fitzgerald, J, Doak, P.(2000), **Drug Misuse among Police Detainees**, Contemporary Issues in Crime and Justice, No.49,Sydney: NSW Bureau of Crime Statistics and Research.
- Makkai, T. and McGregor, K. (2002) **Drug Use Monitoring in Australia**. Research and Public Policy Series 41. Australian Institute of Criminology.
- Nurco, D. N.(1998), A Long-term Program of Research on Drug Use and Crime, **Substance Use and Misuse**, 33, 1817-1837.
- Sexton, R. L, Carlson, R, Leukefeld, C, Booth, B.(2008), Barriers to Formal Drug Abuse Treatment in the Rural South: A Preliminary Ethnographic Assessment, **Journal of Psychoactive Drugs**, 40, 121-129.
- Sexton, R. L, Carlson, R, Leukefeld, C, Booth, B.(2006), Methamphetamine Use and Adverse Consequences in the Rural Southern United States: An Ethnographic Overview, **Journal of Psychoactive Drugs**, 38,393-404.
- Sexton, R. L, Carlson, R, Siegal, H, Falck, R, Leukefeld, C, Booth, B.(2005), Barriers and Pathways to Diffusion of Methamphetamine Use among African Americans in the Rural South: Preliminary Ethnographic Findings, **Journal of Ethnicity in Substance Abuse**, 4,77-103.
- Sommers, I, Baskin, D, Sommers, A.(2007), Methamphetamine Use among Young Adults: Health and Social Consequences, **Addictive Behaviors**, 31,1469-1476.
- Suresh, Geetha & Richard Tewksbury (2013), Locations of Motor Vehicle Theft and Recover y, **American Journal of Criminal Justice** 38:200–215.
- Triplett, Ruth and Payne, Brian (2004),"Problem solving as reinforcement in adolescent drug use", **Journal of Criminal Justice**, Vol. 32, No. 6 : 617–630.
- White, H, Johnson, V, Garrison, C. (1985), The Drug-Crime Nexus Among Adolescents and Their Peers, **Deviant Behavior**, 6,183-204.
- Whiteford, S. W.(2007), **The Adolescent Drug-Crime Relationship: Desistence and Gateway Theories across User Levels**, LFB Scholarly Publishing LLC, New York.